آزمون انشا و نگارش فارسی پایه‌ی ششم ابتدایی تعداد صفحات: ۲ تاریخ آزمون: ۱۴۰۴/۰۳/۱۲ ساعت آزمون: ۷/۳۰ صبح	جمهوری اسلامی ایران وزارت آموزش و پرورش اداره کل آموزش و پرورش استان گیلان مدیریت آموزش و پرورش شهرستان آستارا	نام و نام خانوادگی: ..... نام مدرسه: ..... نام آموزگار: ..... کلاس: ..... مدت آزمون: ۷۰ دقیقه

صفحه اول

۱ عناوین داده شده را به تعریف درست آن وصل کنید. (یا شماره‌گذاری کنید.)

لطیفه ادبی ☐	☐ نوشته‌ای شامل زمان، محل تولد و زندگی، ویژگی خلقی و... و وقایع مهم زندگی یک شخص
شرح حال ☐	☐ نوشتن مطالب عمده و اصلی متن و چشم پوشیدن از نوشتن جزئیات متن
خلاصه نویسی ☐	☐ نوشته‌ای معمولاً آمیخته به طنز، حکمت و اندرز و در قالب حکایت

۲ معنی کلماتی که زیر آن‌ها خط کشیده شده است را بنویسید.

- زینهار تا بدی نکنید.
- چشم انتظارِ همت تو، دین و میهن است.
- در هر نیک و بد به ایشان مشفق باش.
- جوانانی که بر شکوه و شوکت وطن و من افزوده‌اند.
- دهخدا برای تألیف این کتاب، نزدیک چهل سال کوشش کرد.
- باد بهاری وزید از طرف مَرغزار

۳ بیت‌های زیر را به نثر ساده امروزی برگردانید.

الف. دویم آن که چون عجایب بشنود، نظر او به قدرت الهی، گشاده گردد.

.....

ب. تا شام، نیفتاد صدای تبر از گوش *** شد توده در آن باغ، سحر هیمه‌ی بسیار

.....

ب. دریاقلی! به وسعت دریاست نام تو *** تاریخ در تلفظ نام تو الکن است.

.....

۴ با واژه «ساختمان» جملات زیر را بسازید و در پایان هر جمله، از نشانه نگارشی مناسب استفاده کنید.

جمله عاطفی: .....

جمله امری: .....

جمله پرسشی: .....

جمله خبری: .....

۵ در جملات زیر، نهاد و فعل را مشخص کنید.

باز به گردون رسید، ناله‌ی هر مرغ زار	رکاب‌دار سراسیمه از کوه پایین آمد.	رخش شیر را از هم می‌درد.
نهاد (.....) فعل (.....)	نهاد (.....) فعل (.....)	نهاد (.....) فعل (.....)

۶ در جمله‌های داده شده، در صورت وجود منادا و حرف ندا، آن‌ها را مشخص کنید.

دریا قلی! رکاب بزن.	خدایا، همیشه همراه من باش.	ای وطن! همچون جان پناهی جاودانه‌ای.
منادا (.....) ندا (.....)	منادا (.....) ندا (.....)	منادا (.....) ندا (.....)

www-kanoon-ir

۷ **آرایه ادبی به کار رفته شده در هر یک از موارد زیر را مشخص کنید. (تشبیه، کنایه، مبالغه، شخصیت بخشی)**

جملات و ابیات	نوع آرایه
الف. هر گل و برگی که هست، یاد خدا می‌کند.	.....
ب. شهید مثل یک نمره‌ی بیست داخل دفتر قلب من و تو می‌ماند.	.....
پ. دهخدا بیهوش شد و روز بعد به دیدار پرودگارش رفت.	.....
ت. خروشید و جوشید و برکند خاک	.....

۸ **کدام یک از شعرهای زیر مثنوی است؟ دلیل انتخاب خود را توضیح دهید.**

شعر اول		شعر دوم	
شب زِ اسرار علی آگاه است	دلِ شب مَحرَمِ سرّالله است	شکر داریم کز طفولیت	درس حُبّ الوطن، همی‌خوانیم
شب شنفته است مناجاتِ علی	جوششِ چشمه‌ی عشقِ ازلی	چون که حُبِّ وطن زِ ایمان است	ما یقیناً ز اهلِ ایمانیم

۹ **دریافت خود را از ضرب المثل «تا پول داری رفیقتم، قربانِ بندِ کیفتم.» در یک بند بنویسید.**

۱۰ **متن زیر را با استفاده از حروف ربط «که، و، اگر، اگرچه، اما، ولی، چون، زیرا، حتی، تا، ...» کامل کنید.**

محمد همیشه فوتبال را دوست داشت ..... هر روز تمرین می‌کرد، ..... در مسابقات مدرسه همیشه بازنده می‌شد. یک روز پدرش به او گفت: «..... واقعاً می‌خواهی پیشرفت کنی، باید بیشتر تلاش کنی ..... از اشتباهاتت درس بگیری.». محمد ..... خسته بود، ولی تصمیم گرفت هر روز یک ساعت بیشتر تمرین کند. ..... پشتکار داشت، کم کم مهارتش بیشتر شد تا اینکه در مسابقه بعدی، بهترین بازیکن زمین شد. او فهمید که موفقیت نه یک شبه به‌دست می‌آید بلکه نتیجه تلاش مستمر و همیشگی است.

۱۱ **فقط یکی از چهار موضوع زیر را انتخاب کنید و در مورد آن با خلاقیت خودتان دو بند، انشا بنویسید.**

(نکته: در هنگام نوشتن متن، با دست خطی خوانا و زیبا بنویسید و از علائم نگارشی مناسب در بین جملات استفاده کنید.)

☐ غروب آفتاب ☐ نامه‌ای به خودم در آینده ☐ یک اختراع عجیب ☐ گلدان خالی

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

بازخورد آموزگار و شرح توصیفی نحوه عملکرد دانش‌آموز: .....

.....

نام و نام خانوادگی آموزگار: امضاء و تاریخ

www.kanoon.ir

جدول انتظارات آموزشی آزمون انشا و نگارش فارسی پایه ششم ابتدایی سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۳

سوال	شاخص عملکرد	تسلط			
		کامل	خوب	متوسط	کم
۱	با لطیفه ادبی، شرح‌حال‌نویسی، خلاصه‌نویسی آشنا است.				
۲	معنی واژگان فارسی را به درستی می‌نویسد.				
۳	شعر و نثر را به زبان فارسی امروزی بازگردانی می‌کند.				
۴	با استفاده از کلمه داده شده، جمله عاطفی، امری، پرسشی و خبری می‌سازد و در پایان هر جمله از نشانه نگارشی مناسب استفاده می‌کند.				
۵	در جملات ارائه شده، نهاد و فعل را به درستی تشخیص می‌دهد.				
۶	منادا و حرف ندا را به درستی در جملات تشخیص می‌دهد.				
۷	با آرایه‌های ادبی (شخصیت بخشی، کنایه، تشبیه، مبالغه) آشنا بوده و آن را در جملات تشخیص می‌دهد.				
۸	با قالب شعری مثنوی آشنا بوده و آن را در اشعار مختلف تشخیص می‌دهد و دلیل آن را توضیح می‌دهد.				
۹	درک و فهم خود از ضرب‌المثل را، در یک بند بیان می‌کند.				
۱۰	از حروف ربط مناسب در داخل متن استفاده می‌کند.				
۱۱	در خصوص یکی از موضوعات داده شده، می‌تواند دو بند منسجم بنویسد.				
۱۱	در هنگام نوشتن متن، علائم نگارشی را به درستی در جای خود به کار می‌گیرد.				

www-kanoon.ir

آزمون انشا و نگارش فارسی
پایه‌ی ششم ابتدایی
تعداد صفحات: ۲
تاریخ آزمون: .....
ساعت آزمون: .....

جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش و پرورش
اداره کل آموزش و پرورش استان گیلان
مدیریت آموزش و پرورش شهرستان آستارا

پاسخنامه

صفحه اول

۱ عناوین داده شده را به تعریف درست آن وصل کنید. (یا شماره‌گذاری کنید.)

لطیفه ادبی	نوشته‌ای شامل زمان، محل تولد و زندگی، ویژگی خلقی و... و وقایع مهم زندگی یک شخص
شرح حال	نوشتن مطالب عمده و اصلی متن و چشم پوشیدن از نوشتن جزئیات متن
خلاصه نویسی	نوشته‌ای معمولاً آمیخته به طنز، حکمت و اندرز و در قالب حکایت

۲ معنی کلماتی که زیر آن‌ها خط کشیده شده است را بنویسید.

- زینهار (آگاه باش) تا بدی نکنید.
- چشم انتظارِ همت (قصد، اراده و عزم قوی) تو، دین و میهن است.
- در هر نیک و بد به ایشان مشفق (دلسوز) باش.
- جوانانی که بر شکوه (هیبت، عظمت) و شوکت وطن و من افزوده‌اند.
- دهخدا برای تألیف (نوشتن کتاب) این کتاب، نزدیک چهل سال کوشش کرد.
- باد بهاری وزید از طرف مرغزار (چمنزار، سبزه‌زار)

۳ بیت‌های زیر را به نثر ساده امروزی برگردانید.

الف. دویم آن که چون عجایب بشنود، نظر او به قدرت الهی، گشاده گردد.

دوم آن‌که وقتی از شگفتی‌های دنیا، مطلبی را بشنود، نگاه و نگرش او(چشمان او) به قدرت خداوند، باز می‌شود.

ب. تا شام، نیفتاد صدای تبر از گوش *** شد توده در آن باغ، سحر هیمه‌ی بسیار

تا شب صدای تبر شنیده می‌شد و وقت سحر، هیزم بسیاری در آن باغ جمع شده بود.

ب. دریاقلی! به وسعت دریاست نام تو *** تاریخ در تلفظ نام تو الکن است.

دریاقلی نام تو به عظمت و پهناوری دریاست. تاریخ هم در گفتن نام تو لکنت دارد.

۴ با واژه «ساختمان» جملات زیر را بسازید و در پایان هر جمله، از نشانه نگارشی مناسب استفاده کنید.

جمله عاطفی: چه ساختمان زیبایی! عجب ساختمان بلندی!

جمله امری: به آن طرف ساختمان نگاه کن. ساختمان را ایمن بساز.

جمله پرسشی: ساختمان بیمارستان کجاست؟ این ساختمان چند روزه ساخته شده است؟ آیا ساختمان ایمن است؟

جمله خبری: ساختمان بزرگ در اثر زمین‌لرزه فرو ریخت. ساختمان‌ها، همه جای شهر را احاطه کرده‌اند.

همه جملاتی که از نظر محتوایی درست باشد و نوع جمله رعایت شده باشد، صحیح است.

۵ در جملات زیر، نهاد و فعل را مشخص کنید.

باز به گردون رسید، ناله‌ی هر مرغ زار	رکاب‌دار سراسیمه از کوه پایین آمد.	رخش شیر را از هم می‌درد.
نهاد (ناله‌ی هر مرغ زار) فعل (رسید)	نهاد (رکاب‌دار) فعل (آمد)	نهاد (رخش) فعل (می‌درد)

۶ در جمله‌های داده شده، در صورت وجود منادا و حرف ندا، آن‌ها را مشخص کنید.

دریا قلی! رکاب بزن.	خدایا، همیشه همراه من باش.	ای وطن! همچون جان پناهی جاودانه‌ای.
منادا (دریا قلی) ندا (حرف ندا پنهان است)	منادا (خدا) ندا (ا)	منادا (وطن) ندا (ای)

www.kanoon.ir

۷ **آرایه ادبی به کار رفته شده در هر یک از موارد زیر را مشخص کنید. (تشبیه، کنایه، مبالغه، شخصیت بخشی)**

جملات و ابیات	نوع آرایه
الف. هر گل و برگی که هست، یاد خدا می‌کند.	شخصیت بخشی
ب. شهید مثل یک نمره‌ی بیست داخل دفتر قلب من و تو می‌ماند.	تشبیه
پ. دهخدا بیهوش شد و روز بعد به دیدار پرودگارش رفت.	کنایه
ت. خروشید و جوشید و برکند خاک	مبالغه

۸ **کدام یک از شعرهای زیر مثنوی است؟ دلیل انتخاب خود را توضیح دهید.**

شعر اول		شعر دوم	
شب زِ اسرار علی آگاه است	دلِ شب مَحرَمِ سرّالله است	شکر داریم کز طفولیت	درس حُبّ الوطن، همی‌خوانیم
شب شنفته است مناجاتِ علی	جوششِ چشمه‌ی عشقِ ازلی	چون که حُبِّ وطن زِ ایمان است	ما یقیناً ز اهلِ ایمانیم

مثنوی به شعری گفته می‌شود که در آن، دو مصراع هر بیت هم قافیه هستند. در شعر اول این مسئله دیده می‌شود، بنابراین شعر اول، مثنوی است.

۹ **دریافت خود را از ضرب المثل «تا پول داری رفیقتم، قربانِ بندِ کیفتم.» در یک بند بنویسید.**

این ضرب‌المثل نشان می‌دهد که برخی از دوستان تنها تا زمانی که مال و ثروت در اختیار داریم، در کنار ما هستند. اما زمانی که مشکلات و کمبودهای مالی پیش می‌آید، آن‌ها کمتر حضور دارند یا از ما دور می‌شوند. به عبارت دیگر، وفاداری برخی افراد وابسته به وضعیت مالی است و در شرایط سخت، رفاقت واقعی آشکار می‌شود. (سایر پاسخ‌هایی که این مفهوم را برساند، صحیح است.)

۱۰ **متن زیر را با استفاده از حروف ربط «که، و، اگر، اگرچه، اما، ولی، چون، زیرا، حتی، تا، ...» کامل کنید.**

محمد همیشه فوتبال را دوست داشت و هر روز تمرین می‌کرد، اما در مسابقات مدرسه همیشه بازنده می‌شد. یک روز پدرش به او گفت: «اگر واقعاً می‌خواهی پیشرفت کنی، باید بیشتر تلاش کنی و از اشتباهاتت درس بگیری.». محمد اگرچه خسته بود، ولی تصمیم گرفت هر روز یک ساعت بیشتر تمرین کند. چون پشتکار داشت، کم کم مهارتش بیشتر شد تا اینکه در مسابقه بعدی، بهترین بازیکن زمین شد. او فهمید که موفقیت نه یک شبه به‌دست می‌آید بلکه نتیجه تلاش مستمر و همیشگی است.

۱۱ **فقط یکی از چهار موضوع زیر را انتخاب کنید و در مورد آن با خلاقیت خودتان دو بند، انشا بنویسید.**

(نکته: در هنگام نوشتن متن، با دست خطی خوانا و زیبا بنویسید و از علائم نگارشی مناسب در بین جملات استفاده کنید.)

☐ غروب آفتاب ☐ نامه‌ای به خودم در آینده ☐ یک اختراع عجیب ☐ گلدان خالی

*یک انشا متناسب با خلاقیت خود دانش‌آموز نوشته شده باشد و علائم نگارشی در آن رعایت شده باشد.